

Informacja o krajowej i międzynarodowej współpracy kryminologów

Witold Klaus

Sprawozdanie z sympozjum kryminologicznego. Sztokholm, 16-18 czerwca 2008 roku.

W dniach 16-18 czerwca 2008 r. odbyło się w Sztokholmie po raz trzeci Sympozjum Kryminologiczne (The Stockholm Criminology Symposium) połączone z wręczeniem Sztokholmskiej Nagrody w dziedzinie Kryminologii. Konferencja była organizowana przez Szwedzką Narodową Radę ds. Przeciwdziałania Przestępczości (Brå).

Tegoroczna konferencja skupiała się na trzech głównych zagadnieniach, wokół których zorganizowane były sesje panelowe. Były to:

- Eksperymentalne programy zapobiegania przestępczości,
- Reformowanie systemu więziennego oraz
- Innowacyjne techniki *policing*.

Ponadto organizowane były także sesje w ramach ogólnego tematu „Zagadnienia współczesnej kryminologii”.

W trakcie Sympozjum odbyło się 77 sesji panelowych, w trakcie których wygłoszono około 140 wykładów. Konferencja zgromadziła około 500 osób z całego świata, w tym wielu wybitnych kryminologów światowej sławy. Polskę reprezentowały 2 osoby – pracownicy Instytutu Nauk Prawnych PAN – doc. dr hab. Anna Kossowska oraz dr Witold Klaus.

W trakcie wystąpień zwracano uwagę na kilka podstawowych wątków. Pierwszym zagadnieniem szeroko omawianym w trakcie konferencji była problematyka poddawania ewaluacji programów prewencyjnych. Zwracano szczególną uwagę na metodologiczne podstawy i zasady prowadzenia badań ewaluacyjnych. Za niezwykle istotną rzecz uznano zarówno stosunkowo duży dobór grupy badanych osób, jak również konieczność odpowiedniego doboru grupy kontrolnej. Jedynie bowiem przy badaniach prowadzonych w taki sposób, z niezwykle rzetelnością, precyzją oraz bezstronnością można potem mówić o skuteczności danego programu zapobiegania przestępczości. W ramach Sympozjum wielokrotnie prezentowane były także wyniki tzw. meta-analiz, starających się porównać wnioski z badań ewaluacyjnych przeprowadzonych w trakcie trwania różnych programów i pokazujących, które z nich można uznać za skuteczne, które nie, a co do których trudno jest formułować jakiegokolwiek wnioski w tym zakresie z uwagi na brak odpowiedniego materiału porównawczego.

Kolejnym ważnym wątkiem, który przewijał się w trakcie różnego rodzaju wystąpień, była przyszłość kryminologii. W tym zakresie zwracano uwagę na różne elementy – umiędzynarodowienie przestępczości i jej globalizację oraz związaną z tym transgraniczność, zagadnienia związane z rozwojem technicznym, w szczególności z rozwojem teleinformatycznym i elektronicznym, kwestie przestrzegania i ochrony praw człowieka oraz ich związków z polityką kryminalną (szczególnie w krajach południa), rozwój nowych gałęzi w kryminologii, jak np. kryminologii ekologicznej etc.

Ponieważ jednym z głównych tematów konferencji było zagadnienie *policing*, wielokrotnie omawiano najnowsze światowe trendy w tym zakresie. Skupiają się one w dużym stopniu na sytuacyjnym zapobieganiu przestępczości – tzn. dobrym diagnozowaniu miejsc, w których dochodzi do popełniania dużej liczby przestępstw (tzw. *hot spots*), a następnie na skupieniu na tych rejonach (najczęściej zajmujących okręg kilku przecznic) działań policyjnych. Takie programy z powodzeniem stosowane są w Stanach Zjednoczonych i Europie Zachodniej.

Wiele miejsca poświęcono także zagadnieniom *bullyingu*, czyli znęcaniu się uczniów nad swoimi kolegami w szkołach. Omawiane były

różnorodne programy zapobiegania temu niekorzystnemu zjawisku, łącznie z najpowszechniejszym z nich, tzn. programem norweskiego naukowca prof. Dana Olweusa¹ (program ten poddawany wielokrotnym ewaluacjom został uznany za zdecydowanie skuteczny w zapobieganiu zjawiska *bullyingu*). Przedstawione były także skrótowe wyniki przeprowadzonej przez Amerykańskie Towarzystwo Psychologiczne ewaluacji programu ‘zero tolerancji’ prowadzonego w szkołach amerykańskich, które pokazują nie tylko jego kompletną nieskuteczność, ale nawet przyczyniają się do pogłębienia się zachowań niepożądanych oraz marginalizowania uczniów w szkołach poddanych temu programowi².

W powiązaniu z Sympozjum odbyło się również wręczenie Sztokholmskiej Nagrody w dziedzinie Kryminologii (The Stockholm Prize in Criminology). Przyznawana jest ona od 3 lat pod patronatem Międzynarodowego Towarzystwa Kryminologicznego (The International Society of Criminology) przez międzynarodowe niezależne jury. W tym roku nagrodą uhonorowani zostali prof. Dawid Olds ze Stanów Zjednoczonych oraz prof. Jonathan Shepherd z Wielkiej Brytanii – obaj z uwagi na swoje zasługi w dziedzinie zapobiegania przestępczości³.

¹ Na temat programu patrz: D. Olweus, *Mobbing. Fala przemocy w szkole – jak ją powstrzymać?*, Warszawa 2007.

² Por. R. Skiba i in., *Are Zero Tolerance Policies Effective in the Schools? An Evidentiary Review and Recommendations*, raport dostępny na stronie: <http://www.apa.org/ed/cpse/zttfreport.pdf>

³ Sylwetki obu laureatów zostały opisane w: M. Fajst, *Kryminologiczny Nobel 2008*, „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Kryminologicznego im. prof. S. Batawii” 2007, nr 16, str. 73-80.